

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z powództwa E. W. i R. G.
przeciwko Przedsiębiorstwu Budowy Kopalń Pe Be Ka S.A. w L.
o wynagrodzenie za pracę, barbórkę i 14-tą pensję,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 stycznia 2014 r.,
skarg powodów o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Rejonowego w L.
z dnia 22 czerwca 2011 r.

- 1. odrzuca skargi,**
- 2. odstępuje od obciążenia skarżących kosztami postępowania.**

UZASADNIENIE

Powodowie E. W. i R. G. - wnieśli w dniu 12 lipca 2013 r. (data złożenia pisma w urzędzie pocztowym) skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w L. z dnia 22 czerwca 2011 r., zarzucając rażące naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego, przez oczywiste naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego, ustanowionej w art. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, polegające na faktycznym wpłynięciu Sądu na decyzję powodów o zaniechaniu składania apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji będącego przedmiotem niniejszej skargi, mimo że Sąd orzekający powinien zachować bezstronność w swoim postępowaniu,

obiektywnie pouczając o przysługujących środkach zaskarżenia, bez wyrażania stanowiska co do „bezsensowności składania apelacji (...) i konieczność poniesienia przez skarżącego na rzecz pozwanego kosztów postępowania równoznacznych z kosztami zasądzonymi przez Sąd pierwszej instancji za postępowanie apelacyjne, bez pouczenia o możliwości uchylecia przez Sąd drugiej instancji, a także przez Sąd Najwyższy orzeczenia Sądu pierwszej instancji i konieczności zwrotu kosztów postępowania przez pozwanego na rzecz powoda za drugą instancję”, naruszenie podstawowych praw człowieka przez naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie z dnia 4 listopada 1950 r., polegające na pozbawieniu skarżących prawa do rzetelnego procesu sądowego, w związku z art. 78 Konstytucji RP, ustanawiającym prawo strony do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji - skutek wpłynięcia przez Sąd w sposób bezpośredni i bezprawny na decyzję powodów (skarżących) o zaniechaniu zaskarżenia orzeczenia Sądu pierwszej instancji i ewentualnej skargi kasacyjnej, którzy nie dokonali tych czynności procesowych, działając w zaufaniu do Sądu - organu władzy publicznej, którego zadaniem jest sprawowanie wymiaru sprawiedliwości i działanie mające na celu pogłębianie zaufania obywateli do organów państwa, naruszenie konstytucyjnych praw człowieka, przez oczywiste naruszenie zasady niedyskryminacji określonej w art. 32 Konstytucji RP, co nastąpiło na skutek naruszenia: „art. 1 ust. 3 ZUZP w związku z art. 3 ust. 1 ZUZP”, przez błędną wykładnię pojęcia „pracowników zatrudnionych”, w następstwie nieprawidłowego uznania, że pojęcie to jest tożsame z „pracownikami wykonującymi pracę”, co prowadzi do wniosku, że „osoba niewykonująca pracy” jest pracownikiem, lub też że „wykonujący pracę” jest tożsamy z „niewykonującym pracę”, art. 353 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. i art. 239 § 1 k.p. przez ich błędną wykładnię w następstwie uznania, że postanowienie układu zbiorowego pracy może przewidywać wyłączenie jego stosowania wobec wszystkich pracowników aktualnie zatrudnionych u danego pracodawcy – delegowanych do pracy poza granice Polski i pozostawienia układu w mocy co do osób niebędących aktualnie pracownikami danego pracodawcy, podczas gdy pogląd taki sprzeczny jest z istotą przepisów regulujących tę materię, art. 239 § 1 k.p. w związku z art. 1 ust. 3 ZUZP i art. 353 1 k.c. w związku z art. 300

k.p. przez ich błędną wykładnię i uznanie, że pracodawca może ustalić indywidualne warunki wynagradzania dla pracowników nieobjętych ZUZP w następstwie wyłączenia ich spod jego stosowania na skutek delegowania do pracy poza granice Polski w sposób dowolny, bez konieczności ustalenia warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń tym pracownikom w regulaminie wynagradzania, podczas gdy postanowienie takie jako sprzeczne z ustawą (z art. 77 2 k.p.), na zasadzie art. 300 k.p. w związku z art. 58 § 3 k.c., należało uznać za nieważne w części, w której ZUZP wyłączał pracowników zatrudnionych poza granicami Polski, co powinno prowadzić do uznania, że ZUZP obowiązywał także pracowników zatrudnionych poza granicami kraju oraz naruszenie przepisów postępowania: „art. 217 § 1 i 2 k.p.c. i pominięcie dowodu z przesłuchania świadków powołanych w postępowaniu odwoławczym, art. 235 § 1 k.p.c., przez uchybienie zasadzie bezpośredniości dowodów i pominięcie dowodów wnioskowanych przez ubezpieczonego, których to sąd orzekający nie uwzględnił oraz art. 249 k.p.c., w związku z art. 235 k.p.c. przez pominięcie dowodu z dokumentów przedsiębiorstwa, w którym ubezpieczony był zatrudniony. Skarżący wskazał, że wskutek wydania zaskarżonego orzeczenia i naruszenia przepisów postępowania, doszło do naruszenia prawa materialnego: art. XXIV ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. przepisów wprowadzających Kodeks pracy w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - poprzez jego niewłaściwe zastosowanie”.

W odpowiedziach na skargi, strona pozwana podniosła zarzut wniesienia ich po upływie dwuletniego terminu przewidzianego w art. 424⁶ § 1 k.p.c. co winno prowadzić do odrzucenia skarg w trybie art. 424⁸ § 1 k.p.c. Wyrok w powyższej sprawie uprawomocnił się 13 lipca 2011 r., albowiem powodowie nie składali wniosku o sporządzenie i doręczenie odpisu uzasadnienia wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W myśl art. 424¹ § 1 k.p.c. - w brzmieniu nadanym przez art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks

postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 155, poz. 1037), obowiązującym od 25 września 2010 r., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Jedną z przesłanek uzasadniających złożenie skargi jest niemożność zmiany lub uchylenia wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych (zarówno w chwili orzekania co do skargi, jak i w przeszłości). Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest dopuszczalna, gdy zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze jednego z tak rozumianych środków prawnych nie była i nie jest możliwa (co strona musi wykazać w treści skargi – art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.).

Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że skarga jest co do zasady niedopuszczalna, jeżeli w sprawie strona miała możliwość zaskarżenia wyroku apelacją, skargą kasacyjną, skargą o wznowienie postępowania lub mogła skorzystać z innego środka, np. wniosku o przywrócenie terminu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 stycznia 2006 r., II CNP 2/06, OSNC 2006, nr 6, poz. 112, także z dnia 12 maja 2011 r., II BU 10/10, LEX nr 863955). Od tego unormowania ustawodawca wprowadził wyjątek przewidziany w art. 424¹ § 2 k.p.c.

Na podstawie tej regulacji, skarga przysługuje także - w wyjątkowych wypadkach - od prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, chociaż strony nie skorzystały z przysługujących im środków prawnych, jeżeli niezgodność orzeczenia z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych. Zatem wyjątek od zasady określonej w art. 424¹ § 1 k.p.c. uzależnia dopuszczalność skargi od kumulatywnego spełnienia dwóch przesłanek: po pierwsze - istnienia wyjątkowego wypadku, który uniemożliwił wniesienie środka odwoławczego lub środka zaskarżenia i po drugie - występowania niezgodności z

prawem o kwalifikowanym charakterze, wynikającej z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że wyjątkowe wypadki, o których stanowi art. 424¹ § 2 k.p.c., odnoszą się także do przyczyn nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków zaskarżenia. Przyczyny te muszą mieć charakter wyjątkowy w znaczeniu obiektywnym, co oznacza, że chodzi o wyjątkowe okoliczności obiektywnie uniemożliwiające stronie wniesienie środka zaskarżenia, a nie o okoliczności subiektywne, wynikające z woli lub zaniedbań strony. Wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, strona musi zatem wykazać, że nieskorzystanie przez nią z przysługującego środka prawnego nastąpiło z wyjątkowych powodów mających charakter siły wyższej - ciężka choroba, katastrofa, klęska żywiołowa czy wyjątkowe okoliczności leżące po stronie osób trzecich, które obiektywnie rzecz biorąc uniemożliwiły wniesienie środka zaskarżenia (por. postanowienia z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006, nr 6, poz. 113; z dnia 29 listopada 2006 r., II CNP 85/06, niepublikowane; z dnia 7 lutego 2008 r., IV CNP 217/07, OSNC-ZD 2008, nr 4, poz. 114; z dnia 10 sierpnia 2010 r., II CNP 38/10, LEX nr 603890).

Skarżący powołują się na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego i konstytucyjnych wolności oraz praw człowieka i obywatela uniemożliwiające im zaskarżenie wyroku Sądu pierwszej instancji, a polegające na niedopuszczalnym i bezprawnym wpłynięciu przez ten Sąd na ich sferę decyzyjną poprzez wygłoszenie poglądu o „bezsensowności składania apelacji z uwagi na prawidłowość wydanego wyroku” i przekazaniu informacji o konieczności poniesienia przez powodów kosztów postępowania w drugiej instancji. Twierdzenie to jest gołosłowne zważywszy na to, że nie zostało poparte jakimikolwiek dowodami oraz mając na uwadze to, że powodowie przed Sądem pierwszej instancji byli reprezentowani przez fachowego pełnomocnika (radcę prawnego) i nie wystąpili nawet o sporządzenie i doręczenie im odpisu uzasadnienia wyroku Sądu. Stąd nie ma podstaw do uznania, że w sprawie wystąpiły wyjątkowe okoliczności w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c.

Z tych względów, orzeczono jak w postanowieniu na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

O kosztach orzeczono po myśli art. 102 k.p.c.